

Komentarji

Darrow toži banko. — Še nekaj o "kriminalnih tipih"

Paul Darrow, sin Clarenceja Darrowa, znanega pravdnika in advokata, je vložil tožbo proti New York Banki za povrnitev svojih denarnih sredstev. To vsoto je plačal leta 1928 za štiri zadolžnice južnoameriške republike Peru. Banka mu je prodajala te bonde, ki so imela vrednost dva centa na dolar, vendar so jih vendarle vredni dva centa na dolar. Darrow pravi, da ga je banka prevarala, ker mu ni poročala o vrednosti tih bondev.

Ali bo mladi Darrow zmagal? Pravi — bo takoj sledilo. Darrow toži banko, da se je nevarno vložil v Ameriki, ki bi jih držala odgovorne za propadle papirje. Sodniki so še toliko v dvomih pred bankami, da se ne bi priznali, da bankirji vajo ljudi.

Pred kratkim je bil v Chicagu Carleton Simon, kriminolog New Yorka, ki je povedal, da razlikuje dva zločinska tipa. Prvi tip so mentalno topi in neumnosti, da bi sami sebe kontrovali; drugi tip so pa nečustveni, inteligentni in kruti, ki se ne bojijo za človeško življenje in jih nimajo čuta za trpljenje drugih.

Vzroke zločinov je pa dr. Simon razdelil v štiri kategorije: domače razmere, sociološke razmere, ekonomske razmere in fizični faktorji. Vsi ti varokli vplivajo vzajemno. Pomanjkljivosti, pajdašija s pokvarjenimi, brezposelnost in abnormnost, vse to pomaga drugo, da naredi zločina iz človeka. V Ameriki je mnogo milijonov ljudi, ki so mentalno normalni; ti ljudje ne bodo nikoli uspeli v današnjih gospodarskih razmerah. Torej so socialni zločinci.

Dr. Simon je preiskal 250 zločincev v Sing Singu in dognal je, da so vsi bili žlezno abnormalni, torej brez samokontrole in brez tega več ali manj neodgovornosti za svoja dejanja. Vse to vzroke bi dr. Simon lahko reduciral na enega samega — ekonomske razmere. Slaba ekonomija in pajdaštvo s kriminalno ekonomijo in posledica bledosti, ki izvirajo iz materialne nereditosti — izvzemaj, ki persistirajo v pododvalnosti — so tudi rezultat podhranjenosti in nepravilne hrane poleg materialnih faktorjev. Ekonomski je rezultat hrane, ki ne živi in eksistenčnih razmer svoje okolice.

V dobi depresije, ko je ekonomsko življenje popolnoma izpadlo, valovi zločinov pljuskajo. Ob vojni je isto. Kriminali pridejo abnormalne, materialne gospodarske in socialne razmere, so tudi ljudje abnormalni in indiferentni za življenje drugih.

Zločinstvo je socialna bolezen, ki ima svoje korenine v bolnem ekonomskem in socialnem sistemu. Ta bolezen ne bo nikoli izkoreninjena, dokler bo družba uničena in posamezne zločince in kriminalne gnili sistem nedotaknjen.

"New Deal" v Limi, Ohio
Lima, O. — Za delavce tega mesta "new deal" ne pomeni dosti, ker se za običajne delavce, ki so zaposleni pri Marvel Garment Co. Ko je bila družba prisiljena podpisati pravilnik tekstilne industrije, ki določa maksimalni delovnik 40 ur na teden in plače, je odločila 50 izučevalcev in na njih mestih uveljavila "vajence" — nove delavce, katerim plača kolikor ho-

PERKINSOVA POKUKALA V CARSTVO JEKLA

V Homesteadu je dobila shko o jeklarskem fevdalizmu. Župan ji ni pustil govoriti v parku, policija pa je skrbela za — red

Homestead, Pa. — (FP) — Delavska tajnica Frances Perkins si je s svojim obiskom jeklarskega distrikta v zapadni Pennsylvaniji spletla novo lavoriko. Vsaj v oči jeklarskih delavcev je postala junakinja dneva, ker je pokazala, da se živo zanima za njih življenje in razmere, v katerih žive.

V Homesteadu je imela priliko, da se na lastne oči prepriča o fevdalizmu jeklarskih baronov. To mesto, kot znano, dominira Carnegie Steel kompanija. Poznana je tudi v zgodovini delavskih bojev, v katerih zavzema prvo mesto. Leta 1894 se je v tem mestu bila večdnevna bitka med jeklarskimi stavkarji in Pinkertonovi detektivi. Zmagala je družba in od takrat je unionizem v jeklarski industriji tabu. Filantrop Carnegie je dotično stavko v krvi zadušil in iz zaslužnih delavcev prešel milijone. S krvjo oškropljenimi dolarji si je potem kupil ime "ljudskega dobrotnika."

Delavska tajnica je imela priliko prepričati se, da se od takrat v Homesteadu v tem pogledu ni dosti spremenilo. In v kolikor se je, se je spremenilo prej na slabše kot na boljše. V tej dobi si je kompanija utrdila svojo oblast do viška in so jeklarski delavci danes bolj zaslužni kot so bili pred bitko leta 1894. Zaslužni so ekonomsko in politično.

Ko je Perkinsova naznanila, da bo v mestni hiši zaslišala vsakega delavca, ki ji želi kaj sporočiti, je policija na povelje višjih napravila pred vhodom kordon. Pazila je, da se v dvorane ne utihotapi kak nezadržaneec. Ko se je prikazal E. P. Cush od levičarske jeklarske unije, ga je policija na svoj način povabila, naj se v njenem spremstvu odstrani; prav tako je storila s poročevalcem Federaliziranega tiska.

Glas o tem nastopu policije je dosegel tudi Perkinsovo, ki je policiji naročila, naj pušči v dvorano vsakogar. Beseda kabinetnega člana pa v Homesteadu dosti ne zaleže, kar je pozneje dokazal tudi župan. Rezultat tega je bil, da je poročevalec FP bil pripuščten v dvorano, okrog Cusha in policije pa se je zbrala na česti skupina, ki je pričela s svojim "zborovanjem."

Temu "zborovanju" sta se pozneje pridružila tudi Perkinsova in duhovnik Haas, član Labor Advisory Boarda v Johnsonovi administraciji, ki je delavsko tajnico spremljal po jeklarskem okrožju. In ker policija ni Cushu dovolila, da bi govoril s Perkinsovo, je slednja naznanila, da bo zaslišanje nadaljevala v mestnem parku.

Računala pa je brez krčmarja. Župan, ki je bil navzoč, jo je obvestil, da shodi v parku niso dovoljeni. Če bi Perkinsova imela poverilnico jeklarskega trusta, potem bi že šlo, ampak za "rečo agitatorico", magari če je strokrat članica kabineta, zanjo park ni prostor, kjer bi uganjala svoje "neumnosti".

V doznanju, da ni kos mestnim avtoritetam, je vprašala navzoče, če bi ji kdo dovolil privatan stanovanje, kjer bi nadaljevala z zaslišanji. Oglasil se je pomožni poštar in ji ponudil poštni urad, nakar se je procesija napotila proti "lastni federalne vlade, kjer bo vsak lahko povedal, kar želi, da ona izve." V poštni urad je povabila vse, le policiji je prepovedala vstop. Silo za bodilo!

(Dalje na 3. strani.)

Pravilnik avtnih delavcev

Zahtevajo 30 ur dela v tednu in minimum 97-centov na uro

Lansing, Mich. — (FP) — Tukajšnji avtni delavci, ki so najbolj aktivni v unijaki kampanji in pri sestavljanju pravilnika, katerega nameravajo predložiti federalnemu administratorju, so že izvojevali delno zmago pri tukajšnji avtni družbi, ki jim je zvišala mezdo za deset odstotkov.

Ena najznačilnejših točk njihovega pravilnika je zahteva glede uveljavljenja 30 ur dela v tednu in minimalne plače 97 centov na uro. Ta plača je basirana na življenskem standardu iz leta 1926, ki so ga določili strokovnjaki raziskovalnega biroja zveznega delavskega departmanta.

Avtomobilska industrija se je v zadnjih letih tehnično toliko izboljšala, da delavec napravi v šestih urah toliko dela kot prej v dvanajstih in se v tem času prav tako utruji, ker je delo bolj naporno. Nekateri eksperti pravijo, da se avtni delavec fizično izčrpa pri napornem delu v desetih letih.

Pravilnik dalje zahteva plačo in pol za prve štiri ure nadčasnega dela in dvojno plačo ob nedeljah in praznikih, kakor tudi plačane počitnice in odpravo grupnega zavarovanja in akordnega dela.

V kratkem se otvori zaslišanje o pravilniku za avtomobilsko industrijo in delavci so na to pripravljani. Organizatorična kampanja, ki jo vodi Ameriška delavska federacija, zaznamuje velike uspehe in pričakuje se, da bo avtna industrija, največja trdnjava openšaparstva, kmalu stoodstotno organizirana.

Bitka za čilkaške šole pred sodiščem

Starši in davkoplačevalci skušajo preprečiti redukcijo šol z injunkcijo

Chicago. — Organizacije, ki so v boju proti odpravi Crane kolegija in redukciji nižjih javnih srednjih šol v Chicagu, so se v sredo zatekle pred sodnika Williamsa V. Brothersa za injunkcijo, katera naj zaveže roke šolskemu odboru, da ne bo izvedel svojega redukcijskega odloka.

Governor Horner je odgovoril na apele in proteste, da bo preštudiral program šolskega odbora, obljubil ni pa nič pozitivnega.

Revolta angleških kmetov proti cerkveni desetini

London, 3. avg. — Okoli 10.000 kmetov v južnem delu Anglije se je uprlo dajanju desetine vseh pridelkov angličanski cerkvi. Ta desetina, ki je ostanek iz srednjega veka, vzdržuje cerkev, ki je v Angliji državna institucija. Kmetje so se pa na-

OPENŠAPARJI NASKOČILI UNIJO S PODKUPNINO

Delavcem ponujajo veliko višje plače kot je unijaska lestvica, če se izneverijo organizaciji. Stavka v Readingu solidna

Reading, Pa. — Nogavičarski podjetniki v Pennsylvaniji so se poslužili nove taktike v boju proti kampanji za organiziranje delavcev v tej industriji. Ta taktika je podkupovanje delavcev z visokimi plačami oziroma obljubami, če ne poslušajo organizatorjev ali se vrnejo na delo. Slednje se v prvi vrsti tiče Readinga, kjer je še vedno 14.000 pleninarjev na stavki.

Nogavičarski podjetniki te države so nedavno imeli konferenco o "enotni fronti" proti silni in uspešni unijaki kampanji. Zastopanih je bilo 108 podjetij — vsa. Sporazumeli so se, da izgrajijo unijo in delavce z visokimi plačami. Slednjim ponujajo okrog 25% višje plače, kolikor je znano, kot je unijaska lestvica. In to pod pogojem, da nimajo ničesar opraviti z unijo.

V readingškem časopisju bin-glijajo te poslednake leanke v velikih oglasih in vabijo stavkarje, naj se vrnejo na delo. Opozorjajo jih na velike plače, ki so jih pripravljeno plačati, ne povedo pa, koliko so te plače. To, pravijo, bo izvedel posameznik, ko se vrne na delo.

Stavkarji dosedaj še niso naselili tem posledkanim obljubam. Vse večje tovarne so še vedno zaprte in pred njimi se šetajo dolge vrste piketov. Par manjših tovarn v tem mestu, kakor tudi v par sosednjih, je podpisalo pogodbo, v kateri je glavna točka priznanje unije in povišanje plač. Pri nekaterih podjetjih izven okraja Berks, kjer je socialistično gibanje močno in strankin prestiž rapidno narašča, so delavci naselili tem obljubam, vendar pa ni unija prenehala z agitacijo.

Readingški stavkarji so se obrnili direktno na predsednika Roosevelta, katerega pozivajo, naj nastopi proti nogavičarskim baronom, ker so prelomili oziroma ignorirali 7. točko industrijskega zakona. Ta točka daje delavcem pravico do organizacije. Vlada sedaj ni storila še nič drugega za enforsiranje te točke kot da je poslala sem posredovalce, ki skušajo izravnati stavko. Do sedaj še niso uspeli.

Gibanje v drugih industrijah je v stalnem pretakanju. Pri dveh klobučarskih firmah so delavci že drugič zastavkali za popolno priznanje unije. Od sedmih pekarij-prestic, ki imajo pogodbo, so štiri priznale tudi princip zaprte delavnice; ostale se branijo. Organizirajo se tudi vozniki.

Veličali teh dejatev in zagrozili so duhovnom z nasiljem, če bodo terjali od njih desetino.

Administrator odredil mir v rudarskem okrožju

Nastop Anglije, Francije in Italije proti Nemčiji

Posvarile bodo Hitlerja, naj neha z nadlegovanjem male Avstrije

London, 3. avg. — Angleška, francoska in italijanska vlada bodo te dni skupno opozorile nemško vlado, da je njena, oziroma od nje dovoljena in podpirana propaganda v Avstriji v obliki nacijskih letakov, ki jih mečejo nemški letalci na avstrijski teritorij, kršitev četverveznega pakta, ki jamči za mir v Evropi. Opozorilo bo uljudno in ne bo v formi protesta.

Ako pa Hitlerjeva vlada ignorira opozorilo in se bo nemška fašistična propaganda v Avstriji nadaljevala, tedaj bo velika trojica nastopila ostreje in obtožila Nemčijo, da krši versalski pogodbo, v kateri a svojim podpisom jamči za neodvisnost avstrijske republike.

14.000 bankirjev podpisalo pravilnik

Privolili so v 40-urni delovni teden in minimalno plačo za namočence v bankah

Chicago. — Število podjetnikov v čilkaškem distriktu, ki so podpisali Rooseveltovo pogodbo Nire, je v sredo naraslo na 44.755 in od teh je 6811 v Chicagu, ki skupno uposlujejo 257.264 delavcev.

Washington, D. C. — Okrog 14.000 bank, ki so včlanjene v American Bankers' asociaciji, je v aredu podpisalo Rooseveltovo uposlevalno pogodbo, katera določa 40 ur v tednu maksimalnega delovnika in \$12 do \$15 minimalne tedenske plače. Ostalih 6000 bank, ki niso članice te zveze bankirjev, je bilo povabljenih, da podpisajo splošni pravilnik posamezno.

Pet nadaljnjih industrij je tudi sprejelo splošni pravilnik. To so tovarnarji elektrarske opreme, tovarnarji radioprejemnikov, tkalnice rajona, tovarnarji posteljne oprave in predilnice umetne svile.

Vprašanje, če so železnice v območju zakona za federalno kontrolo industrij, bosta rešila industrijski administrator in federalni koordinator železnic.

Pravilnik jeklarske industrije še ni rešen. Administrator Johnson in Green, predsednik Ameriške delavske federacije, sta v konfliktu glede tega pravilnika. Green zahteva, naj Johnson odredi, da se jeklarski delavci s tajnim glasovanjem izrečejo, da li so za ali proti svoji uniji; Johnson pravi, da to ne spada v področje federalne industrijske administracije.

Posval je zastopnike družbe, države in rudarjev v Washington na konferenco. Magnatje premoga so se ustrašili, odločili stavkokez in zaprli rove

Washington, D. C., 4. avg. — Konferenca za sklenitev miru med magnatje premoga in rudarji v zapadni Pennsylvaniji je bila večeraj brez uspeha. Danes se nadaljuje. Thomas Moses, predsednik H. C. Frick Coke kompanije, trdovratno odklanja vsako priznanje rudarske unije.

Washington, D. C., 3. avg. — Industrijski administrator Johnson je večeraj posegel v stavko rudarjev v okraju Fayette v južnopadnji Pennsylvaniji in zapovedal mir. Johnson je poletel s vojaškim letalom v Harrisburg, glavno mesto Pennsylvanije in zahteval konferenco s predstavniki države in premogovne družbe H. C. Frick Co., katera je izsvala štrajk rudarjev, ko je arbitrarno naznanila, da hoče odbrati svoje kompanijske unije in druge unije ne prizna.

Thomas Moses, predsednik omenjene družbe, je takoj prišel na konferenco. Dva dni prej, ko ga je governor Pinchot posval na konferenco, je odklonil rekoč, da "nima o čem konferirati."

Johnson je bil jesen. Rekel je, da stavka moti izvajanje Nire in on ne vidi vrzoka, zakaj bi tekla kri v okraju Fayette v času, ko se vsa dežela pripravlja na obnovo prosperitete. To je ravno tako, kakor če bi kdo satulil s požarno sireno aredi simfoničnega koncerta. Nihče ne sme ovirati Rooseveltovega programa in "Bog se naj usmili onih, ki skušajo delati ovire".

Po tej pridigi je Johnson povabil voditelje vseh spornih strank v Washington. Governerja Pinchota je vzel s seboj v letalu. Prvi sestanek je bil sinoči in navzoča sta bila Thomas Moses, predsednik H. C. Frick Co. in John L. Lewis, predsednik rudarske unije. Kakor vse kaže, bo stavka danes izravnana.

Medtem je nastal mir v okraju Fayette v Pennsylvaniji. Magnatje premoga so zaprli rove in poslali stavkolomce domov. Okrog 30.000 rudarjev počiva.

Mestni svet dal nagebni brezposelnim

Odkrel jim je pravico do sborovanja v mestnem parku in avditoriju, razen če prenehajo s kritiko

Reading, Pa. — Mestni svet, v katerem imajo demokratje in republikanci tri člane, socialisti pa dva, je s tremi proti dvema glasovoma sklenil, da Liga davkoplačevalcev, v kateri so organizirani tukajšnji brezposelni, ne sme več zborovati v mestnem parku ali avditoriju, razen če prenehajo s kritiko posameznih članov mestne administracije.

V bodoče bodo dobili dovoljenje za shode v parku in avditoriju le takrat, če se zavežejo, da ne bodo na shodih imenovali nobenega posameznega uradnika koalicijskih strank — republikancev in demokratov, ki so se pri zadnjih volitvah združili in premagali socialiste.

Kanadski železnikarji v boju proti redukcijam

Ottawa, Kanada. — Kanadski železnikarji vodijo odločen boj proti nadaljnjim mesdnim redukcijam in v tem boju jih podpirajo tudi nekatere mestne in provinčne vlade.

Gordon S. Harrington, premier Nove Škotije, je nastopil proti magnatom, ki zahtevajo redukcije, obenem pa je opozoril ministra za železnice, da bi redukcije na železnicah v tem času ovirale izvajanje programa, da se dežela izvleče iz depresije.

Miss Alfreda Mais se živi z nevarnim avinim dirkanjem skozi barikade v Fargu, N. D. Promotorji te dirke vedo, da ne bo dolgo pri tem delu—in zato jo dobro plačajo.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT... NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Subscription rates: for the United States (except Chicago) \$2.00 per year...

Advertising rates on agreement—Manuscripts will not be returned.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

138

Domač drobiž

Nov grob

Denver, Colo. — Tu je umrl Math Cemas, star 70 let in doma iz Podklanca pri Vinici v Beli Krajini.

Operacija

Strabane, Pa. — V Canonsburg General Hospitalu je bila zadnje dni operirana Alojzija Kolkich, stara 17 let, na slepiču.

Klerikalni shod

Chicago. — Zadnje soboto zvečer je bil v dvorani slovenske farne šole sv. Stefana protestni shod proti jugoslovanskemu režimu.

Član ubit v rovu

Klein, Mont. — Dne 6. julija je bil pri delu v tukajšnjem rovu ubit Peter Antonič, član društva št. 182 SNPJ.

Članica umrla

Richmond, Cal. — Dne 18. julija je umrla Agnes Kostelc, roj. Štubler, doma iz Malih Lešč blizu Suhorja pri Metliki v Beli Krajini.

Nov grob v San Franciscu

San Francisco, Cal. — Tu je umrl Jože Kamnik, star 36 let in doma iz Štrekljčeva pri Metliki v Beli Krajini.

Prestal operacijo

Ely, Minn. — Ivan Tavželj, mestni odbornik, je v bolnišnici, kjer je bil operiran na slepiču. Zdravje se mu vrača.

Srebrna poroka

McKees Rocks, Pa. — Tomo in Katka Jurković, oba člana SNPJ še čez 15 let, sta zadnje dni obhajala slavnost srebrne poroke.

Vročina usmrtila 51 oseb v New Yorku

New York. — Peti dan vročinskega vala je število mrtvih v mestu New Yorku naraslo na 51. V sredo je podleglo 27 oseb.

15.000 sviloprepjecev na stavki

Patterson, N. J. — Delavci v tukajšnji sviloprepni industriji so se morali poslužiti stavke za enforširanje pravilnika.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Piknik zbora Slavcev

Sharon-Farrell, Pa. — Obilo zabave in razvedrila se nudi vsem, ki posetijo piknik pevskega zbora Slavcev v nedeljo, dne 13. avgusta, na znani Zugovi farmi, 17 milj od 'tukaj' blizu mesteca Farmdale, ki se nahaja med Kinsmanom, O., in Jamestownom, Pa.

Ne pozabite na Slavcev piknik v nedeljo, 13. avgusta, na Zugovi farmi. Pridite vsi in zabavajte se v prosti naravi v veseli družbi!

Društvo Slovenec št. 262 SNPJ je radi Slavčevega piknika preložilo svojo redno sejo, ki bi se imela vršiti 13. avgusta, na soboto, 12. avgusta. Važno in potrebno je, da se vsi udeležite društvene seje.

A. Valentincič

Federacija malih posestnikov

Cleveland, O. — V Prosveti, dne 26. julija je bil priobčen članek, ki je poročal o demonstraciji proti evikciji Johna Sparanga. Ker pa poročilo ni popolno, hočem malo popraviti.

Demonstracije pred to hišo so bile že štiri: prvi dve, ko je dala banka odlok, tretji ni hotel nič slišati in ker drugače ni šlo, se je dobil bond za injunkcijo zoper banko. Na sodnji se je Sparanga zagovoril in seveda izgubil.

V Prosveti nisem še nič čitala, da bi kdo poročal o Small Home and Land Owners federaciji. Ustanovljena je bila pred nekako 9 meseci po en par zavednih prizadetih osebah.

plačevati obrokov na zadolžena posestva. Zato je federacija prišla do zaključka, da je najbolje, če se organizirajo mali posestniki skupno z najemniki in se tako skupno borimo v borbi za pravice, katerih smo oropani.

Sele slučajni kot Sparagov in nešteto drugih pričajo, kako malo je uvaževan brezposelni delavec. Malo pojasnila hočem dati tistim, ki so v dvomih o tej federaciji in poslušajo le tiste, ki so proti nji, a se ne prepričajo za kaj se bori, kako obstoji in kdo jo vodi.

Pred vsem pa federacija svari člane, da ne podpisujejo nobenih papirjev in da ne hodijo k privatnim odvetnikom, ker čeprav bi radi pomagali, ne morejo, ker imajo vezane roke. Zato se je že več naših članov pritožilo, ko so dobili evikcijske karte, češ: "Nič nisimo vedeli; smo dali našemu odvetniku, pa nas ni obvestil."

Ta federacija je nominirala 6 koncilmanov v različnih wardih, o čemer bom še poročala pozneje. V wardu 32 je nominirana Grace Levenhagen, v Euclid Village pa John F. Truppo, oba dobro poznana, ker se borita skupno rama ob rami z nami.

Ne zanašajte se preveč na Rooseveltov new deal, ker že ob rojstvu kaže komu je naklonjen, in tudi ne na vladno posojilo na posestva. Eno je gotovo: vaše zadolženo posestvo ga ne bo dobilo drugače, kot če je zelo nizek mortgage, ali če je vaše posestvo v dobrem stanju.

Nekdo piše, da se bo NMU pridružila PMU. Zakaj se ji že ni, ko vidi kakšne boje bije? NMU je komunistična organizacija. Nič zato, ampak kot revolucionarji bi morali res delati revolucionarno, pa se poslužujejo še slabših metod kot J. Lewis. Na primer Fur Workers unija je bila prej napredna.

Ce velebankir ne bo imel mastnih obresti, ne bo nič biznisa. Preostaja vam le ena pot, in ta je: organizacija skupne moči, skupne sile. Edino to nam bo pomagalo. Protestirajte, da niste metla, da niste pes, da ste človek vredni do boljšega življenja, ne pa kakršnega imamo pod tem profitarakim, korumpiranim sistemom.

Unijsko gibanje in druge vesti Bridgeport, O. — Mnogo se čita v listih, posebno v Prosveti, zadnje čase o organiziranju rudarjev. Par dopisov iz države Utah je bilo proti UMWA in so za NMU, da so imeli shode o obeh unij in se bojkotirali.

Kar se tiče države Utah in drugih zapadnih držav, kjer niso imeli unije in mislijo, da bodo dobili NMU, so zelo v zmoti. Priporočljivo je, da vzamejo prvo, ako jo morejo dobiti in tisto voditi v naprednem delavskem duhu.

Dasi so bili potegnjeni že pri obeh, je v preteklosti UMWA dosti storila v prid njim, kar NMU ni. Kdor je bil prizadet, to dobro ve. Zato vse vre nazaj v staro unijo z zavestjo, ko postane zopet močna, da se počisti s korupcijo in nadomesti z naprednimi voditelji.

Zato naj se bratje na zapadu nikar ne prenaglijo. Ako imajo priliko dobiti UMWA, naj jo vzamejo in jo vladajo v interesu rudarjev. Kajti ta prilika ali zakon, ki je sedaj v veljavi, ne bo dolgo eksistiral.

Nekdo piše, da se bo NMU pridružila PMU. Zakaj se ji že ni, ko vidi kakšne boje bije? NMU je komunistična organizacija. Nič zato, ampak kot revolucionarji bi morali res delati revolucionarno, pa se poslužujejo še slabših metod kot J. Lewis. Na primer Fur Workers unija je bila prej napredna.

la prej napredna. Prišli so levčarji na krmilo, danes je kup ragvalin. (Glej poročilo v New Leaderju, 15.-22. julija.) Komunisti so se posluževali vseh najnižkotnejših sredstev, da je prišla pod njih kontrolo. Koliko članov je bilo pretepenih, tudi ubitih. Podkupovali so policije, sklenili pogodbo za nižjo mezdno in slabše pogoje kot pa jih je imela prava unija.

Taka je taktika komunističnih voditeljev proti unijam in delavstvu, katerega nima pod svojim pokroviteljstvom. Kdor tega ne verjame, naj se obrne na N. Leader, 7 E. 15th st., New York, za pojasnila. Nisem zagovornik Lewisa, sem za pošteno unijo, katere je nam tako potreba. In to je lahko UMWA, ako bo članstvo imelo dobro voljo in se odločilo, da bo delalo za njene interese.

Naloga delavstva v vseh strokah je, da deluje za organiziranje delavske mase v strokovne unije in pošteno delavsko stranko, ki je socialistična. Kajti pripravljeni morami biti na vse, da tudi nas ne doseže val fašizma. Zato pozor!

Oni, ki toliko zagovarjajo Rusijo, naj si zapomnijo, da so komunisti dosti pomagali do fašizma v Nemčiji in ga tudi pomagajo držati na krmilu potom gotovih pogodb, ki so jih s Hitlerjevo vlado podpisali. Bili so na to opozorjeni, da kot delavska vlada ne bi tega smeli. Odgovorili so, da jih v to sili gospodarstvo stališče. Torej taki delavski revolucionarji so voditelji kominterne! To naj bo za vzgled vsem naprednim delavcem.

Košanska suša in pikniki Barborton, O. — Že par mesecev čakamo poštenega dežja, pa ga ni in ni. Vremenski preroki se norčujejo iz nas dan za dnem. Pred nedavnim časom sem stihala nekega Kraševca iz Košane modrovati. Pravil je, da v Barbortonu zato ni dežja, ker je preveč Košancev tu naseljenih, češ, da če je v vročem poletju po vsem Krasu deževalo, se je dež njihove vasi in polja gotovo ognil. Sprva nisem dal dosti na to izjavo, danes me pa še "vleče" in bi skoraj verjel, da je na tem nekaj resnice.

Suša preganjamo s pikniki in vrtnimi zabavami, katere so nam tukajšnja društva in klubi že priredili. Skoro že vsi klubi in društva so imeli kako zabavo letošnje poletje, le pevski kvintet "Javornik" še čaka. Dne 20. avg. bo pa tudi ta prišel na vrsto s svojim piknikom. Vršil se bo na Novakovih prostorih na Shermanovi cesti v Shermanu, O. Na to našo zabavo se prijazno vabi Slovenke in Slovence iz Barbortonu in okolice ter rojake in rojakinje iz Kenmora, Akrona, Girarda, Clevelanda in tudi iz drugih bližnjih naselbin.

Za sedaj še ne vem, upam pa, da nas poseti in nam zapoje par krasnih pesmi tuji slovensko pevsko društvo "Naš Dom" iz Kenmora. Torej na svidenje dne 20. avgusta! Pridite v velikem številu in bodite že v naprej zagotovljeni, da vam ne bo žal. Prostor je večinoma že znan, kdor pa še ne ve, naj služi to navodilo: Ko pridete skozi Barborton po cesti Ohio No. 5 na zapadno stran, pojdite preko križišča, cesta US 21, potem pa po prvi tlakovani cesti na desno. Od tam vozite počasi eno miljo in poskrbeli bomo, da boste na pravem prostoru. Če pridete po cesti US 21, obrnite proti zahodu.

Magnati nastopili proti... Chicago. — Northwest niverza, čikaška vročina tučija velebiznisa, je bila jena po magnatih, bisih di je ne univerze, da je ne bi financno podpirali, ako bi zovala stipendije pacificističnemu dijakom, ki nasprotujejo tističnemu vežbanju. Lank so se pacificistični dijaki zirali v močni skupini, ki odložen boji proti militarizaciji ameriških šol.

Družba usilila kompanijsko unijo delavcem

Tekstilni baron se poslužil kupnine in trde pesti. "Pov" zapodila unijske zastavke iz mesta

Nazareth, Pa. — Kako je Kemer Hosiers družba ustanovila svojo unijo, je eno najzanimivjših poglavij "novega deal" Citatelji se še lahko spominjate družbe, pri kateri je bil par leti militanten boj za organiziranje delavcev.

Družba je prvotno pristala na shodu javen shod, delavci kjer naj se izrečejo za delavsko kompanijsko unijo. Na shodu naj bi družba imela jega in unija svojega zastopnika ki bi se po prezentaciji odnala iz dvorane.

Na shodu je družba predložila pravila kompanijske unije, ki bile odobrene s 364 proti 60 sovi. Vseh delavcev zaposlenih v družbi nad en tisoč. Da je bila svojo unijo pod streho je poslužila podkupnine delavcev. Dala jim je dvadnevni nik s plačo, obljubila veliko jo mezdno kot je unijska kasa in hujskala, rotila in grozila lavoem. Trik se ji je obnesel. Fashioned Hosiers Workers deracija bo to ekzemparno stopanje Kraemer Hosiers panije predložila Johnsonov ministraciji v Washingtonu.

Perkins proti kaznilniškim kom

Washington, D. C. — Dska tajnica Frances Perkins je odločno izrekla proti ponju kaznilniških izdelkov na prte trge, ker to ustvarja peticijo produktom "prost delavstva."

V pismu, ki ga je naslovil deralnemu administratorju sonu, delavska tajnica pripesastavo pravilnika, ki naj bi prečil pošiljanje kaznilniških delkov na trge. Ona pravi so jetniki v državnih in federalnih jetnišnicah lansko leto ducirali blaga v vrednosti 000.000. Perkins je za to, da niki producirajo blago je za javne, državne in federalne, kar je na podlagi induskega zakona sedaj mogoc svojo izjavo je Perkins stališče, ki ga zavzema Amerdelavska federacija in druglavaske organizacije.

Chicago. — Kaj je novi strjiški zakon ali NIRA pomieni za delavstvo, je polraztolmačeno v pamfletu, regu je pravkar izdala socialna stranka. V prvem delu menjene glavne točke zakon za tem v šestih kratkih poglavjih razpravljajo avtorji o tih na biznis in delavstvo, več; ki prečita in prebavi ta flet, ve kaj ima storiti. posemneznemu istisu je desotov, pri večjem naročilu pa Naroča se: Socialist Party Randolph St., Chicago, Ill.

Chicago. — Northwest niverza, čikaška vročina tučija velebiznisa, je bila jena po magnatih, bisih di je ne univerze, da je ne bi financno podpirali, ako bi zovala stipendije pacificističnemu dijakom, ki nasprotujejo tističnemu vežbanju. Lank so se pacificistični dijaki zirali v močni skupini, ki odložen boji proti militarizaciji ameriških šol.

Demonstracije v New Yorku proti znižanju podpore brezposelnim.

Življenje ljudi v l. 2000

podprte izjave ameriških učenjakov... Hipoma bo šnil iz bližnjega letališča proti nebu ognjen trak...

Hipoma bo šnil iz bližnjega letališča proti nebu ognjen trak, ki mu bo sledilo silno sikanje. To je raketno letalo, ki se dviga 25,000 m visoko v tratosfero in je namenjeno v Avstralijo. V desetih urah prevozi tako pot iz New Yorka v Melbourne — a smer mu je določena avtomatično po radiu.

Kako se bodo Nemci učili zgodovine

Hitlerjevci sistematično pripravljajo novo sovraštvo med narodi... Nemški notranji minister dr. Frick je izdal smernice za pouk zgodovine, kakršen naj se vrši po vseh nemških šolah do izida novih učnih knjig, ki jih napoveduje za Veliko noč 1935.

Nemec je bil že doslej po večini prepričan, da predstavlja na zemlji pripadnika ljudstva, ki mu je namenjena na svetu posebna vodilna vloga in je skušal to svojo vlogo poudariti na vse načine, z lepimi in tudi zelo grdimi dejanji, kar je med drugim tudi bilo krivo svetovne vojne.

Na prvem mestu, pravi Frick, bo morala šola polagati važnost na pouk predzgodovine, kajti ta se je dogajala za našo celino v srednjeevropski pradomovini nemškega naroda (!) in je bila takšna, da je sposobna odpraviti tradicionalno podcenjevanje kulturne višine germanskih prednikov. (G. Frick misli morda na to, da je treba starokeltske lonce in mostičarske kamenite sekire pripisovati germanskim prednikom.) Od prazgodovinskih ča-

sov do današnjih dni je treba nadalje upoštevati pomen "rase", v kateri temeljijo vsa svojstva posamezne osebnosti, kakor tudi ljudske celote. (Zamolčati pa bo treba seveda vlogo, ki jo ima židovska primes čelo v tako čistem, "arijskem" pokretu, kakršen je nemški narodno-socialistični.) Bodetci nemški zgodovinar bo moral potem postaviti nacionalistično misel v opreko z internacionalno, "ki je grozila že več nego sto let, da bo razjela nem. dušo", a ker živi danes cela tretjina vseh Nemcev izven državnih mej (všteti niso tisti, ki jih je pregnal narodno-socialistični režim), bodo morali po šolah obravnavati vedno tudi usodo teh vnanjih rojakov (z drugimi besedami: uganjati v šoli revanžno politiko in vsepljati poleg sovraštva do drugih narodov tudi idejo po osvojitvi tujih ozemelj.)

Vse stopnje zgodovinskega pouka je treba prepoznati z "misliljo junaštva v njenem germanskem izrazu", in to v zvezi z "misliljo voditelja" v našem času, ki navezuje na najstarejše vzore nemške preteklosti. Obe "mislili" je predavati s primerno vzhičenostjo, ki učinkuje na srca mladine. Misel junaštva pa vodi neposredno do "junaškega svetovnega naziranja, ki je nemškemu ljudstvu kot germanskemu ljudstvu bolj svojevrstno, nego kateremukoli drugemu."

Poseben poudarek je polagati na "največje dejanje nemškega srednjega veka", na osvojitve vzhodnih polabskih ozemelj. Pri tem je pokazati, da so bila ta ozemlja pred preseljevanjem narodov še preko Visle germanska ozemlja, in to v času, ko so bivala slovanska ljudstva še kot revna ribiška ljudstva v Pripetskih močvirjih." Z drugimi besedami: Ljudstvo bo treba vnemati, da bo ponovilo svoje veliko srednjeveško dejanje in si pojde osvoboditi preostala ozemlja "preko Visle" — tedaj ideologija, ki je nemškemu imperializmu že nekolikokrat polomila zobe ob navalih na slovanska "ribiška ljudstva" in mu jih bo — če bo treba — v bodoče še vse bolj temeljito. Pika.

Da zahteva Frick končno slepo poveljevanje "narodnega prebujenja od boja za Poruhrje do proboja narodno-socialistične ideje svobode in obnove nemške narodne skupnosti na potsdamski dan," se razume samo po sebi. To poveljevanje naj končno prebavijo Nemci sami. Druge narode pa bo bolj zanimal kratek pasus v Frickovih smernicah, ki pravi, da "kulturna zgodovina ne sme imeti nobene prednosti pred politično zgodovino". Kakšen človeški material bo prihajal po takšnih striktnih predpisih iz nemških šol, je s tem menda dovolj jasno povedano.

Znojne delavnice v tekstilni industriji

Federalna preiskava odkrila strašne razmere v krajih, kjer delavci niso organizirani

Washington, D. C. — Zvezni delavski department je pravkar objavil rezultat preiskave delovnih razmer v tekstilni industriji. Preiskava je ugotovila, da takozvane znojne delavnice, v katerih se delavce silno izkorišča, cveto v tej industriji.

Delavci, ki so uposleni v tovarnah za sravce v državah Indijana, Delaware, Pennsilvanija, New Jersey, Maryland in Connecticut, so prejeli sramotno nizke meze, dokler ni bil sprejet pravilnik za to industrijo. V veliko slučajih je tedenska meza znašala le dva dolarja.

Preiskava je tudi ugotovila, da je na tisoče delavcev v tekstilni industriji prejelo nižje meze, ko je znašala podpora brezposelnim. Celotno najbolje plačani delavci so prejeli manj kot je potrebno za dostojno življenje. Najvišja povprečna meza v tekstilnih tovarnah države New York je na primer bila \$9 na teden, v Pennsilvaniji in Marylandu pa samo \$5.50.

Najbolj značilna stvar, ki jo je odkrila preiskava, je bilo dejstvo, da so delodajalci premeščali svoje tovarne iz velikih mest v podeželske kraje, kjer je delavstvo neorganizirano in kompeticija za službo ostra.

Po izjavi delavske tajnice Frances Perkins so bile meze tekstilnih delavcev v podeželskih krajih polovico nižje kot v mestih. Edino v krajih, kjer je bilo delavstvo organizirano, so bile delovne razmere nekoliko boljše, dasi je tudi tukaj prevladoval priganjaški sistem.

PERKINSOVA POKUKALA V CARSTVO JEKLA

(Nadaljevanje s 1. strani.)

V poštnem uradu jih ni nikdo motil. Z levčarsko skupino je konferirala eno uro. Izvedela je marsikaj, kar v mestni dvorani ni mogla. Delavci so ji pojasnili špijanski sistem kompanije, inštitiranje družbe, da se morajo pridružiti kompanijski uniji in marsikaj drugega v zvezi z vaadanjim življenjem. Med drugim je izvedela tudi, da delavci dolgujejo kompaniji večje vsote, katere so prejeli kot podporo. To podporo bodo morali odalužiti.

Glede delovnika je Perkinsova izvedela, da jeklaraki delavci zahtevajo 30-urnik na teden, 30 ur garantirane plače, brezposelnostno podporo, pravico do organizacije in minimalno plačo 66 centov na uro. Za 40-urnik je bil le zastopnik kompanijske unije.

Slovenska Narodna Podporna Jednota. Ustanovljena 8. aprila 1904. Izdaja: 17. junija 1907 v druzini Hlinah.

657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Tel. Rockwell 4904. GLAVNI ODBOR S. N. P. J. UPRAVNI ODBEK: VINCENT GAINKAR, predsednik... 3657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI: FRANK SOMBAK, prvi podpredsednik... 906 E. 74th St., Cleveland, O. JOHN J. LOKAR JR., drugi podpredsednik... 1198 E. 170th St., Cleveland, O. GOSPODARSKI ODBEK: MATH PETROVICH, predsednik... 595 E. 140th St., Cleveland, O.

POBOTNI ODBEK: JOHN GORSEK, predsednik... 414 W. Hay St., Springfield, Ill. ANTON SULAR... Box 27, Arma, Kans. JOHN TRCELJ... Box 227, Streabane, Pa.

NADEBNI ODBEK: FRANK RAITZ, predsednik... 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. FRED MALGAI... 25 Central Park, Peru, Ill.

Slika grozodejstev iz Hitlerje. Nemški fašisti umorili bivšega ministra in ga vrgli v kanal. "Po taj poti bodo šli vsi sovražniki narodnega socializma!" je rekel pri pogrebu duhovnik.

London. — Dne 11. julija je berlinska "Vossische Zeitung" prinela kratko vest o smrti Johanesa Stellinga, socialističnega državnega poslanca in bivšega ministra ter premijera države Mecklenburg-Schwerina. Dneva in vzroka njegove smrti ni ta vest omenjala.

Stelling je bil eden ismed vodilnih socialistnih demokratov. Po revoluciji 1919 je bil vladni minister do 1920, od 1921 do 1924 je bil premier prej omenjene države in nato član nemškega parlamenta do razpusta socialistične stranke. Bil je tudi voditelj republikanske obrambne organizacije Reichsbannerja.

Stelling je najhujša žrtev podivjanih nemških fašistov. Doletela ga je usoda kot stotine v tisoče socialistov in komunistov. Bil je na domu ugrabljen, odveden neznanokam in po več dneh iskanja so našli njegovo truplo v odvodnem kanalu blizu Berlina in zavito v vrečo. Morilci — fašisti — so mu obrili glavo, da onemogočijo identifikacijo, v čemer pa niso uspeli.

Po fašističnem puču — zadnje nemške volitve niso bile nič drugega kot legitimiran puč — se je Stelling z več drugimi socialističnimi in unijakimi voditelji naselil v Kopenicku blizu Berlina, kjer je zrasla socialistična kolonija.

To kolonijo je hitro zasledila Hitlerjeva privatna policija. Navalil na domove "sovražnikov narodnega socializma" so bili vedno bolj pogosti. In ko so fašisti koncem junija udri v stanovanje unijakega voditelja Antona Schmausa, jih je njegov sin sprejel s krogliami in ubil več "šturmarjev".

Kaj se je z mladim Schmausom zgodilo, ni treba ugotoviti. Po upravljenju njegovega trupla še niso našli. Očeta so obesili na vrta, mati pa je po nekaj dneh mučenja in od žalosti umrla. Zgodovina Schmausove družine je bila s tem končana.

Po tem dogodku so fašisti udri v stanovanje Stellinga in ga odvedli neznanokam. Domači in policija so ga dal časa iskati in končno našli njegovo truplo v vodni odvodnega kanala. Zašto je bilo v vrečo. Fašistične oblasti so nekaj časa tajile njegovo identiteto, toda brez uspeha, ker

so v šepu umorjenega našli njegovo izkaznico.

Končno so dovolile pogreb in prisilile družino, da je pogrebne obrede opravil neki fašistični duhovnik protestantske cerkve. In tukaj je prišlo do incidenta, ki ima malo primere, če sploh kaj. Pri mrtvaškem odru je ta "Kristusov namestnik" izvalil vse navose — okrog 300 prijateljev umorjenega voditelja. Duhovnikove "poslovilne" besede so bile: "Po taj poti bodo korakali vsi sovražniki narodnega socializma!" Besede so veljale navzodim.

Komaj je "božji namestnik" izpjunil to fašistično "molitev", so se pričeli oglašati agonični vsikliki. "Stelling, mi te osvobodimo!" je kriknil neki mladec. Tem besedam so sledili klici po svobodi — "Freiheit, Freiheit!" Pesti so se pričeli dvigati, pesti odpora proti hitlerjevskemu barbarizmu.

Fašisti so bili toliko prestrašeni nad tem pretečim prizorom, da so zaprli in zaklenili vrata pogrebne grobnice. Prišlo pa je povelje, da se pogrebcev ne sme motiti, ker bi to bila lahko iskra, ki bi zanetila naraščajoči odpor proti Hitlerju, vsaj pa bi incident prišel v javnost in v tujezemsko časopisje. Slednjega Hitler ni mogel prepričati, ker o tem grozodejstvu poročata "London Times" in "Daily Herald", kakor tudi časopisje v drugih državah. Informacije o umoru Stellinga so prišle iz Nemčije pod zemljo.

Kontraktorji kršijo določbe odškodninskega zakona

San Francisco, Cal. — Državni delavski komisiji je bila predložena pritožba, da kontraktorji, ki grade federalne projekte, kršijo določbe odškodninskega zakona in plačujejo delavcem nižjo mezo kot določa lestvica.

Sedaj so delavske organizacije podvale akcijo za revizijo federalnega zakona, kar naj bi prepričilo oddajanje gradbenih pogodb kontraktorjem, ki nočejo prevzeti odgovornosti za odškodninska plačila. Zadeva je bila predložena generalnemu državnemu pravdniku zaenotno prošnjo, naj poda svoje mnenje o legalnosti stališča kontraktorjev.

Zaprta Kasparjeva banka izplača 15%

Chicago. — Po odloku sodišča je zaprta Kaspar-American State banka naznanila 2. t. m., da izplača do 1. septembra vložnikom 15 odstotkov dividende. V sanjnjem decembru bilo izplačanih 10%. Vložnikov je okrog 16,000. Lastniki skušajo banko reorganizirati in odpreti, ako pride do volitve, da puste 60 odstotkov svojih vlog smrzjenih v zavodu.

Prizor s Kube, kjer so lokalne vstaje in demonstracije na dnevnem redu.

Tone Seliskar:

NASEDLI BROD

Roman v treh delih

Bilo mu je žal, da ji je izročil pismo in da se je tako nerodno vedel. Saj je niti prav pogledal ni. Držal se je kakor grešnik, ki se boji vsake besede, da ga ne bi razkrinkala.

Ko jo čutil poleg sebe z otrokom, ki ga je vodil za roko, je trenutno pogledal nazaj, v hip, ko je držala anonimno pismo v roki.

— Še danes doženem, kaj je na stvari, je sklepal. Moja žena je! Za vsa nje pota in mišli moram vedeti.

Med pogovorom z ostalimi pa je ves čas ugibal:

— Če me je prevarila, se imenitno pretvarja. Dolgo pa le ne bo mogla vzdržati takšnega dvojnega življenja. Če pa je nedolžna . . . ?

Sam, revež, pa ni vedel, da je bila zanj njena zatajitev povsem zadostna, zanj je bila tisti hip nedolžna, ko je rekla "ne". Tale njegov povratek k anonimnemu pismu je bil le izmik pred lastno vestjo, ki mu je hipoma postala ovira, da se ni mogel Ani približati tako, kakor si je želel. To pismo mu je postalo orožje, s katerim je hotel zatrei vest in vse v sebi, kar ga je odujevalo ženi, orožje, s katerim jo je hotel prisiliti, da se mu ona sama približa, ko se ji sam, pod težo lastne krivde, ni upal. Postal je plah pred to žensko. Po mesecih odsotnosti si jo je moral znova pridobiti in osvoboditi.

To ni ženska iz javne hiše, ki si jo lahko mu-tec in hromec kupita, to ni ženska iz etape, kjer je v komisu in konzervah vsa moč zapeljevanja.

— Doma smo! je dejal Jošt. Glej očeta, na pragu stoji!

Hiša ob cesti, ki so ji bila okna zadelana s cvetočimi vodenkami, je bila vsa osvetljena od solnca. Stari Jošt je stal na pragu in si senčil oči, ko je videl tujca v uniformi.

— Oče, Justin! Poglejte ga!

Stari Jošt ga je ta hip spoznal. Iskreno mu je stisnil roko in ga pozdravil. V obraz se je bil postaral, nekoliko upognil se je, lasje so mu posiveli.

— Torej ti si? Vražji fant, kar naravnost iz vojne prihaja! Pa medalje — še nič?

Izza vogla je prišla Joštova mati. Majhna, koščena žena, na pogled starejša od očeta. Njene oči z rdečimi, mlace vnetimi vekami, so dobrohotno sijale po ljudeh, ki so se zbrali pred vrati. Nerodno ji je bilo v tolikšni družini. Vprašujoče se je ozrla v sina.

— Sedaj ga imamo, mama, našega Justina!

— Ti si, Justin, mojega sina prijatelj? je vprašala. Njen pogled je obvisel na njegovih rokah in za trenutek splul k sinu. Tam je bil desni rokav prazen in nazaj podvihnjel.

— Pojdemo v hišo, ljudje božji! je dejala.

— Res je zaklical stari Jošt. Pripravi, mama, tačas pa bom stopil v klet.

Ko je prinesel vina in ga postavil na mizo, je sedel k Justinu in se razgovoril.

— Dobro se še spominjam dneva, ko smo jemali slovo na "Pošti". Vidiš, koliko se je v tem času spremenilo. Če grem kar po vrsti: Oženil si se, otroka imaš, vojna — z našim pa . . .

Potemnelo mu je oko, ko se je dotaknil sinove neareče, vendar se je premagal in dejal nagajivo, obrnjen k Marti.

— Da, in to je njegova nevesta. Mar ni prebrhka za našega fanta?

Marta se je nasmehnila, se naslonila na Jošta in vsa srečna odgovorila:

— Nevesta? Dajte oče, še enkrat povejte to!

— Vidiš ju, je dejal starec, pa naj še kaj reče. In je že dvignil kozarec in vstal.

— Prav! Odkrito povem, da mi sprva ni šlo v misel vse tole, kar se je naredilo med njima. Kako bo ženska, sem si mišlil, ki ni vajena grunta, žena mojemu sinu, ki bo do smrti obdeloval zemljo? Vidiš, Justin, tačas, ko smo bili sami in je bila Marta pri nas, sem jo spreledal, vzljubil smo jo, naša je postala! Kajti imeli smo učiteljice, pa ti povem, nisó mi bile več. Preveč so bile načičkane, s kmetom niso znale govoriti, no, niso mogle priti do nas. Marta pa . . .

— Oče, ga je prekinila Marta, kaj ne vidite, kako zardevam od same hvale?

— Saj res, se je nasmejale oče. Vidiš, zna me obrniti, kakor se ji ljubi. In tako bo zdaj naša in obrnimo te čaše zanj in zate, ki si prišel med nas za to mizo!

Ana je sedela poleg Justina. Raztresena in izmučena, se je premagovala vseh izkušnjav, ki so jo mučili. Spila je kozarec vina s slastjo, semtertja je v zrcalu, ki je visel na steni nagljen naprej, videla njegov obraz, ki je bil zdaj ves tak, kakor včas doma, če je bil vesel.

— Nič ne ve. Veruje vame si je dejala, ko ga je gledala. Nikdar se ni znal zatajevati.

Toda pomislila je na noč, ko "bošta" s'ama v sobi. Čisto sama kakor takrat v njeni sobi pred prazniki. Cutila je njegovo stegno ob sebi.

Justin je pil.

Pripravili so zanju sobico v podstrešju.

Po večerji je nesla Ana Bogdana spat. Prizgala je svečo. Ko je plamenček v vetru, ki je skozi priprto okno zapihal v sobo, zaplesal in se je njena senca zavijugala po zidu, se je Bogdan plašno skrivil pod odejo in zaklical:

— Mama, bav, bav!

Sedla je k njemu in ga skušala uspavati.

Toda zaželel si je avta.

Položil si ga je k sebi na blazino in jo vprašal:

— Kje je očka?

— Spodaj. Kmalu bo prišel.

Otrok je razmišljal, potem pa sedel na posteljo in prosil:

— Poklič ga!

— Oh, Bogo, kako si nadležen! Saj bo prišel!

— Poljubčka mu nisem dal za lahko noč.

Ana se otožna smehljala in gleda v daljo.

Fant je pričel ihteti. Trmasto se je oklepal svoje želje.

Ana je stopila v podstrešje in čez stopnice poklicala Justina.

Ko je zagledal Justin otroka v postelji in ženo ob oknu, je šnil vanj žarek iskrene sreče. Že se je hotel sprostiti ter jo dvigniti, pa mu je strah spodnesel korak, da je krenil k otroku in sedel na rob postelje.

— Očka, povestico o konjičkih in Kozakih, ga je prosil Bogo.

Pripovedoval mu je.

— Dete je med povestjo zaspalo.

Tedaj je Justin dvignil glavo in se ozrl po Ani.

Sedela je na drugi postelji v poltemi in gledala v moža, ki je pripovedoval. V srcu ji je ždel ena sama misel, ki se ni mogla premakniti z mesta.

Tam je njen mož — ona pa nosi plod ljubezni tujega moža v sebi. (Dalje prihodnjih.)

dan skuplje v mleku in nato — izlika. Če bi prišel nekega dne brez te brade v atelje, bi izgubil svojo službo za večno.

Mister Nichols ima v Hollywoodu isto tako dobro službo pri filmu, ker je nedosegljiv posnemovalac najrazličnejših šumov in zvokov. Od mijavkanja mačk do ropotanja tovornih avtov in peketanja strojníc zna mož ponemati vse.

Mister Nelson Rog je imel spet takšen smeh, da se mu ni mogel nihče upirati. Gledališki ravnatelj, ki niso zaupali kakšni novo uprizorjeni komediji, so ga zato radi najemali, da se je zasmejal od časa do časa med predstavo na ves glas. Vse občinstvo je moralo, hočeš nočeš, za njim in tako je rešil marsikatero novo delo poraza. Pred nedavnim je Roy umrl kot imovit rentnik.

Najčudovitejši poklic na svetu je imel menda mister Theodore Robert iz New Yorka. Pred letom dni ga je angažirala univerzitetna klinika v Chicagu samo zato, ker je imel med mnogimi konkurenti najtrdo-vratnejše bolečine v glavi ter je bil najpripravnější "poskusni kunec" za raziskovanje migrene. Mož pa je, žal, pol leta po-zneje ozdravel od svoje ga- glavobola in je izgubil s tem dobri zaslužek.

Navzlic vsem tem primeram pa imajo najbolj prav menda tisti ljudje, ki pravijo, da so najuspešnejši organi v boju za obstanek — trdi komolci.

"ZEJEN SEM!"

Pijača sama še ne pomaga

Ko nastopi vroče poletje, se izvrši v človeškem organizmu temeljita sprememba. Telo zahteva velike množine tekočin. To napoti marsikoga, da pije kakor brez uma. Ljudje, ki jih drugače imamo za čisto zmerne, ponavljajo venomer: "Zeja me brez meje." In ti žejniki delajo navadno čisto nasprotno od tega, kar bi smeli. Zaporedoma natakajo čaše in gasijo žejo s tekočino menceč, da bodo s tem ugasili veliko žejo. Le redki pomisli, da pitje samo ob sebi lahko bolj škoduje nego koristi organizmu. Navadno se človek, če se močno napije, kmalu potem še bolj užjeja. Odkod pa prihaja žeja?

Človeško telo predstavlja svojevrsten mehanizem, katerega vzdržuje v obratu zgorevanje snovi. Kadar kri posrka napolnjen zalogo hrane, se pojavi občutek lakote in žeje. Takrat se nam tudi osušijo usta in to je tisto, kar nas opozarja na pitje. S tekočinami si žejo ugasimo, seveda ne vselej enako in za dolgo časa. Niso namreč vse pijače takšne, da lahko ugasijo žejo. Mnoge med njimi jo nasprotno pomnožujejo in tako nastane pitje brez konca in kraja, ki lahko postane zdravju skrajno škodljivo.

Naše telo sestoji približno 60 odstotkov iz vode. Nepretrgoma odtegujejo razni organi krvi in tkivu za življenje potrebno tekočino, ki se mora zategadelj obnoviti. Dnevna potreba vode znaša pri človeku okroglo dva in pol litra. Polovico te potrebe krijemo že s hrano, ki sestoji približno do polovice tudi iz vode. Ostal bi torej približno še liter tekočine, katero moramo zavžiti več ali manj v čisti obliki.

Zdaj nastane vprašanje, katere tekočine lahko smatramo za takšne, da nam ugaso žejo? Izvedenci priporočajo v prvi vrsti hladen čaj. Tudi oslajena in ohlajena mlečna kava učinkuje povoljno. Med citronadami so najboljše tiste, ki jih pripravimo iz svežih citron, če pa jim prilijemo še malo naravnega malinovca, zelo izboljšamo njih okus in tudi učinek.

Z največjo previdnostjo bi pa morali uživati vse ledne pijače. Te namreč učinkujejo samo v prvem trenutku hladilno, potem izžvejo baš nasprotno učinek. Mladina v tem pogledu največ greši. Menda ni treba dokazovati, da se telo pri hitrem ohlajenju lahko poškoduje. Tako nastanejo večinoma črevesni in želodčni katarji, razne ohromitve in alične pokvare. Nadvse škodljive pa so pri občutku ve-

Čikaška razstava: Japonska točajka čaja, miss Chikado, v japonskem paviljonu.

like žeje alkohole pijače, tembolj nevarne, ker se takšno pitje lahko raztegne v neizmernost.

Zmernosti v jedi in pijači bi se človek lahko učil od brezumne živali. Žival nikoli ne je in ne pije preko potrebe. V tem pogledu je naravnost zgledna, dočim ravna človek čisto obratno. V hudi vročini ne bi smeli uživati nobene dražljive hrane, ki zahteva še več tekočine. Toda ponavadi delamo baš nasprotno. Tako še bolj povečujemo nezmernost in pijači z jedilo, kar se prej ali slej maščuje nad nami. V tej letni dobi je priporočati namestu obilnih pijač vživanje sadja, salate in zel-

novila. Svetlolasec je dvakrat Uradna statistika v dognala, da se zdaj na deželi dvakrat več kakor pred desetimi leti niki so začeli iskati mu pojavu in so prišli mu pojavu in so prišli derne prehrane, ki do- nost sadju in povrtni- las je zdaj zopet pepel- tla, ki je bila že skoro- ma izginila in so zdrav- v dvomu, če se bo še- novila.

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, h slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČL. S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cena smerna, unijako dalo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 So. Lawndale Avenue

Telefon Rockwell 4964

Chicago, Ill.

Tam se dobe na željo tudi vsa ustrezna pomoč

NAROČITE SI DNEVNIK LIST PROSVETA

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnici. Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlane \$6,00 za eno leto. Ker pa člani še plačajo pri assentemtu \$1,20 za tednik, se šteje k naročnicini. Torej sedaj ni varnika, reči, da je list Prosveta S. N. P. J. List Prosveta je vsaka lastnina in gotovo je v vsaki kodi, ki bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Zdrž. države in Kanado \$6,00	Za Člano in Chicago \$6,00
1 tednik in 4,80	1 tednik in 1,20
2 tednika in 3,60	2 tednika in 2,40
3 tednike in 2,40	3 tednike in 3,60
4 tednike in 1,20	4 tednike in 4,80
5 tednikov in nič	5 tednikov in 6,00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja. Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaše lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov prepisati list ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list in moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročila Prosveto, to takoj naznaniti upravnistvu lista, in obenem dopolniti vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravnistvo datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo polijam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1) Ime (Čl. družina)

Naslov (Čl. družina)

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnici od slednjih družine:

2) (Čl. družina)

3) (Čl. družina)

4) (Čl. družina)

5) (Čl. družina)

Mešto Država

Nov naročnik Star naročnik

Pariz—New York: v 6 urah

Prof. Piccard o bodočem razvoju letalstva

Profesor Piccard, slavni letalec v stratosfero, se mudi, kakor znano, v Zedinjenih državah, kjer vodi priprave za nov polet v stratosfero, ki ga nameravata opraviti še ta mesec ameriški častnik Settle in njegov brat Jean Piccard. Ni čudno, da so ga novinarji neprestano oblegali za izjave, kako si predstavlja bodoči razvoj letalstva.

Profesor Piccard jim je odgovoril, da bo že v nekoliko letih mogoče preleteti Ocean od New Yorka do Pariza v šestih urah. Letala bodo vozila tedaj v višini 19,000 do 25,000 z brzino 1000 km na uro. Polet iz New Yorka v Chicago bo trajal komaj 1 uro, preko ameriške celine od vzhoda proti zapadu pa 3 ure. Najvažnejše pa je to, da bo voznja v takšnih višinah absolutno varna. Tam ni ne megle ne vetra, ne dežja ne snega, odpadejo torej vremenske neprilike, ki so danes krive tolikšnim nesrečam.

Slavni učenjak je sploh mnenja, da je ključ do vsega stratosfera. Zato je nujno potrebno, da jo prelčemo do dna. Poznanje njenih kozmičnih žarkov nam bo odkrilo nove vire energij, ki bodo odločilneje vplivale na civilizacijo nego svojočasno odkritje elektrike, radia itd. Da-

nes ni več nobeno vprašanje, kako priti v to čudežno ozračno plast, kajti to je možno in tehnika je zgradila že primerne aparate. Vse je samo vprašanje časa. Možno je, da se bo redni promet po stratosferi otvoril že v enem letu, najdlje pa v desetih letih. Gre samo za rešitev problema, kako oskrbovati pilota in potnike s pravim zrakom. Čim se bo dokončno rešil ta problem, se bo letanje po stratosferi hitro razvilo, kajti v teh višinah so mu prilike ugodne že zaradi minimalnega zračnega odpora, ki omogoča silovite brzine.

Profesor Piccard pravi, da sta njegova poleta prepričala celo bojazljivo, da se je mogoče iz teh višin vrniti zdrav na zemljo. Po drugi strani pa se lepota takšnih poletov ne da popisati. Sončni vzhod nad Alpami iz stratosferne višine je veličasten pogled in mnogovrstnost takšnih pogledov si sploh ne more predstavljati, kdor še ni imel prilike zanje.

Kar se tiče poleta z novim balonom, ki se bo dvignil v Chicagu, je bil najzanimivejši njegov problem gondola. Tudi ta bo pobarvana pol belo pol črno, kako druga gondola prof. Piccarda, a to zavoljo izenačenja temperaturnih razlik. Gornja polovica bo bela, spodnja črna, da bodo letalcema noge na toplem, glavi pa na hladnem. Notranjost bo bela, da bo v gondoli svetlejša, kajti luč bo prihajala le skozi nekoliko majhnih oken. Profesor Piccard pravi, da je z

vsemi pripravami za ta polet zelo zadovoljen in da prav nič ne dvomi v njegov uspeh.

Čudni poklici

Kako si služijo ljudje denar z neumnostjo soljudi

Menda ni telesnega uda, ki bi gla človek v potrebi ni uporabljal kot sredstvo za zaslužek in življenje.

Roke in noge so v tem oziru že preveč vsakdanje, možganskega dela ne cenijo preveč niti v naših časih. Bolje zaslužijo ljudje, na primer tisti, ki igra na harmoniko in slika s prsti svojih nog, ali kakor tisti, ki so nastavljeni v veletrgovinah vina, čaja, kave in drugih pijač kot "preizkuševalci okusa".

Ameriška revijska zvezdnica Margaret Lee si služi denar dobesedno s ustnicami: njena naloga obstoji v tem, da hodi med parketnimi vrstami in poljubi vsakega stotega možkega obiskovalca na čelo.

Pred vojno je zaslužila v Londonu neka Behrendtova 15 funtov šterlingov samo s tem, da je preizkušala duh parfemov, ki so bili namenjena za angleško kraljico. Nos te preizkuševalke je bil izredno razvit za takšne stvari.

Filmaki igralec Avgust Tolaire ima dober angažma v Hollywoodu samo zato, ker ima čudovito belo brado, ki si jo vsak